

PhD Thesis

Accounting estimates – risks and challenges in the
audit mission

Estimările contabile- riscuri și provocări în misiunea
de audit

Rezumat

Coordonatori:

Prof. Adela DEACONU

Prof. Elisabeth WALLISER

Doctorand:

Ioana CIURDAȘ

Acknowledgements

"Intâi datoria, apoi bucuria!"
"First comes obligation and later comes satisfaction!"
"C'est d'abord le devoir et ensuite c'est la joie"
- Pr. Teofil Părăian

I started this "journey" without even being fully aware that a journey in the true sense of the word would follow. I started this research work with a lot of enthusiasm, so I am finishing it. The ups and downs that awaited me proved to be a complex mission both professionally (technically), as well as personally. At the beginning, I had not imagined that a PhD thesis could contribute so much to my personal and human development, not only to the professional one. A thought I once read has stayed with me and guided me through these years: "first comes obligation and later comes satisfaction!" It meant a lot for me to be aware that you have joy when you accomplish your duty.

For this journey that I have greatly enjoyed, my deepest gratitude and my heartfelt appreciation go to Professor Deaconu Adela and Professor Walliser Elisabeth. Thank you for supervising my research adventure and especially for the confidence, patience and freedom you gave to me. Your dedication and the warm way you always managed to encourage me remain important lessons for me both professionally and personally. Please allow me to consider you more than research mentors. I am extremely grateful and thankful to Emeritus Professor Alain Burlaud, to Professor Corinne Bessieux Ollier and Professor Carmen Bonaci, for accepting to be members of my jury. I am truly honoured and privileged to share with you my research efforts embodied in this thesis.

I am also grateful to the two institutions under whose aegis I carried out this research, namely FSEGA-UBB Cluj-Napoca and IAE-UCA Nice. They offered me the appropriate environment to carry out my research and documentation activity. I would like to give my sincerest appreciation and thanks to the Ph.D. thesis advisory committee from both universities. I am very grateful for the helpful comments, constructive recommendations and the encouragement you have always greeted me with. I would also like to express my gratitude to my colleagues Alexandra Purcel-FSEGA and Philippe Luu- IAE, the statisticians who had patience with me every time I needed to clarify the great mysteries of statistics and econometrics. Besides knowledge, they gave me confidence and encouragement when I thought I couldn't handle the statistical and econometric side. Special thanks go also to a very close friend, Cosmina Haidu which gave me a lot of clarification on the statistics at the beginning of my PhD journey.

I gratefully acknowledge the support I received from *Conseil Supérieur de l'Ordre des Experts-Comptables (CSOEC)* and *l'Association Francophone de Comptabilité (AFC)*, through the PARC Bourse and the valuable feedback they offered me each year.

I am also grateful to my professors, colleagues and friends from the Accounting and Audit department- FSEGA and GRM Research unit- IAE. I thank Professor Cristian Litan for making me realize the beauty and logic of econometrics through his classes and enthusiasm. I would like to thank also to my colleague from IAE-Nice, Pauline Boisselier for making my stay pleasant and helping me to integrate myself easily into the research lab at IAE, always being there for me to help with the administrative issues.

Last but not least, I have a heartfelt gratitude for the support and love of my sister and parents. I cherish them very much for all they have done for me, especially in these last few years when my focus has been sometimes more on my research...and I thank God for having such wonderful thesis coordinators, professors, university and work colleagues, friends and other remarkable people during my research journey.

Titlu Estimările contabile- riscuri și provocări în misunea de audit

Cuvinte cheie: estimări contabile, valoarea justă, riscuri de audit, retratări financiare, gestiunea rezultatului, ISA 540, AS 2501, standarde de audit, evaluarea la valoare justă, regularizări discreționare

Cuprins

Cuprins	11
LISTA TABELELOR	13
LISTA FIGURILOR	15
ABREVIERI	16
INTRODUCERE ȘI PREZENTARE GENERALĂ	17
Contextul cercetării	17
O scurtă descriere a datelor, metodologiei și structurii tezei.....	20
Obiectivele cercetării, datele și metodologia.....	20
Schiza tezei	22
Capitolul 1	27
1. ESTIMĂRILE CONTABILE ȘI VALOAREA JUSTĂ	28
1.1 Rolul estimărilor contabile	28
1.2 Valoarea justă- o formă a estimărilor contabile.....	33
1.3. Reglementările cu privire la valoarea justă	37
Capitolul 2	43
2. AUDITUL ESTIMĂRILOR CONTABILE ȘI AL EVALUĂRILOR LA VALOAREA JUSTĂ. O TRECERE ÎN REVISTĂ A LITERATURII	44
2.1 Analiza cantitativă a articolelor privind auditul estimărilor contabile și valoarea justă.....	46
2.2 Analiza calitativă privind auditul estimărilor contabile și valoarea justă.....	52
2.2.1 Estimările contabile și valoarea justă- provocări	54
2.2.2 Incertitudinea estimărilor.....	57
2.2.3 Subiectivismul managementului și imprecizia estimărilor.....	59
2.2.4 Provocări privind misiunea de audit.....	60
2.2.5 Consecințe asupra calității auditului.....	62
Capitolul 3	63
3. GRADUL DE CONVERGENȚĂ ÎNTRE STANDARDELE DE AUDIT PRIVIND ESTIMĂRILE CONTABILE	64
3.1 Motivația cercetării.....	64
3.2 Analiza literaturii de specialitate și a standardelor de audit specifice estimărilor contabile	66
3.3 Metodologia cercetării.....	69
3.4 Rezultate și discuții	70
3.5 Concluziile cercetării.....	73
Capitolul 4	76
4. EVALUAREA VALORII JUSTE ȘI RISCUL DE AUDIT. DOVEZI EMPIRICE PENTRU UN CONTEXT EMERGENT	77
4.1 Motivația cercetării.....	77

4.2	Analiza literaturii și formularea ipotezelor.....	79
4.3	Metodologia cercetării.....	83
4.3.1	Probleme de estimare a valorii juste.....	83
4.3.2	Structura experimentului	85
4.3.3	Descrierea experimentului și participanții.....	87
4.4	Rezultate și discuții	92
4.4.1	Caracteristicile auditorilor	92
4.4.2	Interacțiunea variabilelor - analiză multivariată și univariată	94
4.5	Concluziile cercetării.....	98
Capitolul 5.....		102
5. UN MODEL DE EVALUARE A RELAȚIEI DINTRE OPORTUNISMUL MANAGEMENTULUI ȘI REACȚIA AUDITORULUI. CONSTATĂRI EMPIRICE PENTRU UN CONTEXT EUROPEAN.....		103
5.1	Motivația cercetării.....	103
5.2	Analiza literaturii și formularea ipotezelor.....	106
5.3	Metodologia cercetării.....	110
5.3.1	Designul modelului econometric.....	110
5.3.2	Eșantionul.....	114
5.4	Rezultate și discuții	118
5.4.1	Statistici descriptive și teste preliminare	118
5.4.2	Analiza regresiei.....	123
5.5	Concluziile cercetării.....	125
6. CONCLUZII.....		128
Principalele concluzii		128
Limitări ale cercetării și perspective de cercetare viitoare		132
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE.....		134
ANEXE.....		146
Anexa 1		147
Anexa 2		149
Anexa 3		150
Anexa 4		151
Anexa 5		153
Anexa 6		155

Contextul cercetării

De-a lungul timpului, menținerea și îmbunătățirea calității situațiilor financiare a reprezentat o prioritate atât pentru conducere, cât și pentru celelalte părți interesate. În această direcție, organismele de reglementare au depus eforturi susținute și constante pentru a sprijini acest obiectiv prin standarde actualizate la realitățile contemporane. Scopul principal al rapoartelor financiare este de a furniza informații utile pentru luarea deciziilor, fără manipulări și capabile să reprezinte cu precizie realitatea economică a societății. Deci, în teorie, lucrurile par simple și clare: obiectivul comun este de a avea situații financiare de înaltă calitate, pentru a furniza cele mai relevante informații investitorilor, analiștilor și părților interesate. Întrebarea care a fost adresată direct sau indirect de-a lungul timpului este: ce ar putea împiedica atingerea acestui obiectiv? Răspunsurile sunt multiple și intuitive și pot fi deduse prin observarea realităților și provocărilor din mediul economic din ultimii ani.

În primul rând, condițiile macroeconomice ar putea fi unul dintre punctele de plecare. Astfel, dacă ne gândim doar la criza financiară din 2008-2009, suntem conștienți de consecințele acesteia asupra activității economice. Acest tip de perioade, cu turbulențe economice, reprezintă motivația perfectă pentru ca managerii să manipuleze cifrele și să emită rapoarte financiare necorespunzătoare din punct de vedere calitativ. Există mai multe motive care stau la baza acestei situații, cum ar fi: ascunderea performanțelor slabe, creșterea compensațiilor personale, creșterea prețului acțiunilor etc. S-ar putea ca nu doar perioadele de criză să îi determine pe manageri să ia astfel de decizii, dar cu siguranță atunci presiunea este mai mare. Următoarea întrebare care vine instinctiv este: în ce fel pot managerii să manipuleze situațiile financiare? Răspunsurile sunt din nou multiple, dar ne vom opri la acele elemente contabile cu un impact mare asupra veniturilor și care permit o manipulare foarte ușoară, așa-numitele estimări contabile.

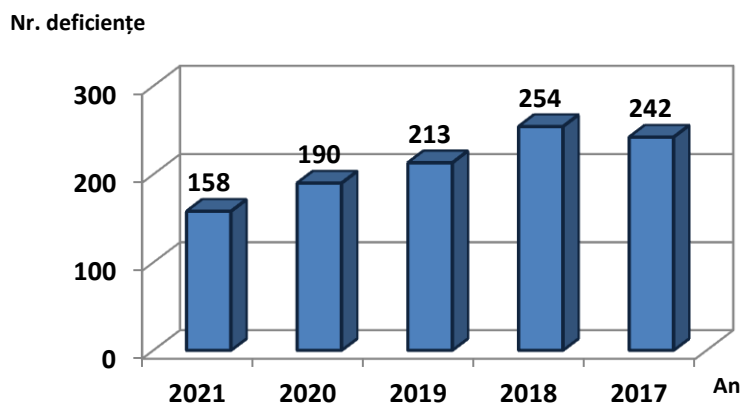
Prin urmare, introducem personajul principal sau vedeta acestei cercetări, și anume estimările contabile. În capitolul următor vom discuta în detaliu despre acestea, dar deocamdată dorim doar să subliniem că vorbim despre elemente care se bazează atât pe factori subiectivi, cât și pe factori obiectivi, care implică ipoteze subiective și incertitudine în măsurare și care necesită multă judecată profesională. Astfel, vorbim despre un context prielnic pentru ca managerii să fie incitați să manevreze câștigurile. Având în vedere multiplele posibilități pe care estimările contabile le oferă pentru a manipula cifrele (dat fiind caracterul lor subiectiv și incert), calitatea rapoartelor financiare poate fi pusă sub semnul întrebării. Acesta este motivul pentru care

estimările sunt considerate o provocare și un domeniu care se confruntă în permanență cu probleme legate de auditul acestora.

În ultimii ani, organismele de reglementare au lucrat în mod constant la consolidarea standardelor de audit privind estimările contabile (IAASB, 2017; PCAOB, 2018; PCAOB, 2019), fiind conștiente de povara pe care aceste elemente contabile o impun auditorilor. Am putea spune că aceasta este practic o "muncă fără sfârșit", dovada fiind activitatea continuă a normalizatorilor de a oferi îndrumare și sprijin auditorilor. Recent, IFAC a publicat un instrument de implementare sau un ghid pentru a asista auditorii în implementarea ISA 540 revizuit (IFAC, 2022). Pe de altă parte, PCAOB a inițiat o solicitare pentru comentarii cu privire la impactul inițial al noilor cerințe pentru auditarea estimărilor contabile și utilizarea activității specialiștilor (PCAOB, 2022). Scopul acestei inițiative a fost acela de a verifica dacă sunt necesare îndrumări suplimentare. Vom vedea în următoarele capitole ale acestei cercetări, că există un efort comun și constant între organismele de reglementare, profesioniștii și cercetători, pentru a reduce riscurile aferente estimărilor contabile asupra calității situațiilor financiare și asupra calității auditului.

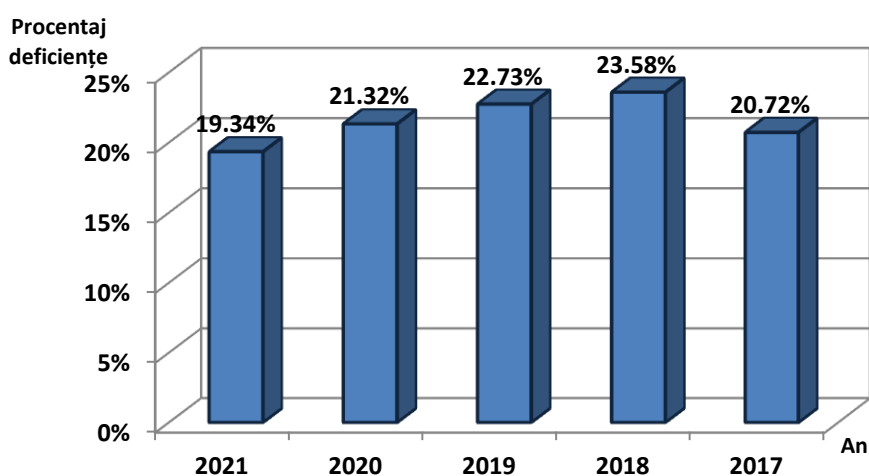
Activitatea și încercările continue în vederea îmbunătățirii auditului estimărilor contabile sunt justificate în special de contextele provocatoare care au sporit recent riscurile legate de aceste elemente. Așa cum au sugerat în ultima vreme profesioniștii prin articolele AICPA, unul dintre principalele 4 riscuri de audit din perioada COVID-19 este legat de auditul estimărilor contabile (AICPA, 2020). În același timp, rapoartele Forumului Internațional al Autorităților Independente de Reglementare a Auditului (IFIAR) au arătat că deficiențele legate de auditul estimărilor contabile au avut unul dintre cele mai mari procente în rezultatele inspecțiilor raportate în ultimii ani (IFIAR, 2021; IFIAR, 2022). Cel mai recent raport ne oferă date privind ultimii 5 ani (2017-2021). După cum se poate observa în figura 2, din totalul deficiențelor constatate în cadrul celor 17 teme investigate, o parte importantă a acestor probleme au fost legate de estimările contabile, inclusiv de evaluarea la valoarea justă. Conform analizei IFIAR, constatările privind estimările contabile s-au situat pe locul 2 pe lista deficiențelor. După cum vedem, auditorii încă se luptă cu provocările privind estimările.

Figura 1. Numărul deficiențelor de audit cu privire la estimările contabile

Sursa datelor: <https://www.ifiar.org/?wpdmdl=13957>

Figura 2. Procentul deficiențelor de audit cu privire la estimările contabile din totalul deficiențelor identificate

Sursa datelor: <https://www.ifiar.org/?wpdmdl=13957>

Având în vedere caracterul problematic al estimărilor contabile în ceea ce privește întocmirea lor, dar mai ales în ceea ce privește verificarea lor, subiectul a cunoscut un real interes din partea cercetătorilor. Constatările teoretice și empirice din domeniu au adus informații cu privire la diverse aspecte legate direct de auditul estimărilor contabile. Menționăm doar câteva dintre principalele direcții de cercetare, cum ar fi: incertitudinea estimării, subiectivismul managementului, utilizarea unui specialist extern, scepticismul profesional (Christensen et al., 2012; Bratten et al., 2013; Griffin, 2014; Abernathy et al., 2015; Brink et al., 2016; Cannon & Bedard, 2017; Glover et al. 2017; Griffith & Hammersley, 2021). Cercetătorii sprijină prin activitatea lor tentativele de reducere a riscurilor pe care estimările contabile le prezintă pentru activitatea auditorilor și pentru celelalte părți interesate. Astfel, ei au abordat aceste riscuri și aspectele conexe (cu potențial impact pozitiv sau negativ) printr-o serie de studii empirice, corelând revendicările profesioniștilor cu perfecționarea standardelor de contabilitate și audit.

Un loc important în dezbaterile privind auditul estimărilor contabile a fost ocupat de estimarea valorii juste ca o formă semnificativă de estimare contabilă. Am abordat și noi această formă specială de estimare în cercetarea noastră, deoarece a fost un subiect controversat, intens discutat, în special în timpul crizei financiare. Chiar dacă numeroși autori au acordat o atenție deosebită auditului evaluărilor la valoarea justă, dovezile empirice pentru țările emergente rămân încă insuficiente.

Prin urmare, prin această teză dorim să aducem o contribuție în literatura de specialitate existentă, în cadrul dezbaterilor în curs privind auditul estimărilor și reacția auditorilor în fața complexității estimărilor contabile. În această direcție, oferim prin următoarele capitole o abordare teoretică, un studiu al literaturii și trei eseuri empirice, fiecare cu o contribuție în direcțiile identificate în urma analizei literaturii.

O scurtă descriere a datelor, metodologiei și structurii tezei

Obiectivele cercetării, datele și metodologia

Scopul acestei activități de cercetare este de a furniza date empirice originale și de a contribui la literatura de specialitate cu privire la riscurile de audit legate de estimările contabile și valoarea justă. Obiectivul inițial a fost acela de a explora literatura de specialitate existentă pentru a identifica provocările reale privind auditul estimărilor contabile. În continuare, pornind de la acestea, se urmărește furnizarea unor dovezi empirice cu privire la: contribuția organismelor de reglementare la problemele presante legate de estimări, factorii care influențează auditul valorii juste și reacția auditorului pentru un context emergent, precum și găsirea indicatorilor de denaturare din partea conducerii în legătură cu estimările.

Cercetarea de față are un caracter multidisciplinar, aflându-se la intersecția domeniilor contabilității, auditului, evaluării financiare și tangențial managementului, fapt care a permis abordarea acestui subiect atât din perspectivă calitativă, cât și cantitativă. Rolul cercetării calitative este acela de a identifica în literatura de specialitate informațiile necesare pentru clarificarea conceptelor analizate, a caracteristicilor acestora și a contextului în care apar. Cercetarea cantitativă are rolul de a cuantifica aspectele relevante identificate în analiza calitativă, prin testarea și validarea unor ipoteze prin metode specifice.

În general, analiza de conținut și sistematizarea datelor au fost folosite pentru întreaga lucrare, deoarece pentru fiecare capitol am realizat o scurtă analiză a literaturii, sau o analiză a standardelor, precum și raportarea datelor și rezultatelor în tabele. În figura 1 prezentăm structura tezei de doctorat pe capitole.

Figura 3. Structura tezei pe capitole

În primul capitol, pe baza unui raționament deductiv, am introdus în dezbatere estimările contabile, cu un accent special pe evaluarea la valoarea justă. Am utilizat analiza de conținut pentru a explora reglementările relevante în materie de contabilitate și audit pentru ambele contexte, internațional și american. De asemenea, am utilizat sistematizarea datelor în tabele. Acest lucru a fost necesar ca mijloc de identificare a categoriilor de estimări, a argumentelor pro și contra valorii juste și a elementelor evaluate la valoarea justă în conformitate cu IFRS și GAAP-urile americane.

În cel de-al doilea capitol, am aplicat analiza calitativă în scopul identificării principalelor direcții de cercetare în domeniu, folosite ulterior pentru a fundamenta structura lucrării noastre. Scopul analizei cantitative a fost de a descrie eșantionul de articole selectat în vederea stabilirii stadiului actual al cunoștințelor cu privire la riscurile de audit legate de estimările contabile și valoarea justă. În ceea ce privește datele, am selectat 745 de articole din trei baze de date relevante, și anume Web of Science (WOS), Springer Link și Scopus. Fiind foarte restrictivi și concentrându-ne pe subiecte foarte particulare privind auditul estimărilor contabile, eșantionul final este compus din cele mai relevante 60 de articole.

Cel de-al treilea capitol pornește de la o analiză de conținut menită să investigheze standardele de audit și contribuția celor noi. Apoi, a fost realizată o analiză empirică bazată pe coeficienți de

similitudine și disimilitudine, pentru a determina nivelul de convergență între referențialul de audit american și cel internațional, comparativ și cu noile standarde emise.

Scopul celui de-al patrulea capitol a fost de a identifica factorii de influență privind auditul valorii juste și modul în care auditorii percep și fac față acestor factori în activitatea lor. Pentru a realiza acest studiu am utilizat atât analiza calitativă, cât și cea cantitativă. Analiza calitativă a fost efectuată pentru a examina standardele de audit și literatura de specialitate, pentru a determina factorii de influență ai auditului valorii juste și efectele pozitive sau negative ale acestora. Reacția auditorilor a fost pusă în evidență cu ajutorul metodei experimentale. Apoi, am utilizat analiza cantitativă pentru a prelucra răspunsurile auditorilor și pentru a prezenta rezultatele experimentului. Metodele de analiză a datelor din acest capitol includ analiza univariată și multivariată, precum și analiza efectelor simple. În ceea ce privește datele, eșantionul nostru a fost format din 76 de auditori proveniți dintr-un mediu emergent (contextul românesc). Experimentul a fost testat în prealabil pe 160 de studenți.

În ultimul capitol, analiza cantitativă primează, deoarece furnizăm date empirice cu privire la relația dintre estimările contabile, retratările asociate și gestiunea rezultatelor. Pentru a testa și valida ipotezele de lucru, folosim estimatorul Ordinary Least Square (OLS) sau metoda liniară a celor mai mici pătrate, împreună cu modelele efectelor fixe și aleatorii. Având în vedere că analiza noastră empirică se concentrează pe retratările legate de estimările contabile, colectarea datelor a fost, într-o oarecare măsură, o provocare. Întrucât retratarea situațiilor financiare nu este un act dezirabil pentru companii (fiind o măsură a calității raportării financiare), construirea unui eșantion de retratări financiare legate de probleme legate de estimări a fost și mai dificilă. Am reușit să colectăm datele din bazele de date Audit Analytics și Thomson Reuters Eikon, pentru un eșantion final de 64 de societăți, pentru o perioadă de 18 ani.

Schița tezei

Primul capitol, "*Estimări contabile și valoarea justă*", constituie o introducere a subiectelor pe care le vom discuta în capitolele următoare și lansează estimările contabile și valoarea justă ca subiecte principale ale întregii teze. Am considerat că este important să furnizăm această prezentare preliminară pentru a oferi cititorilor o imagine clară a ceea ce înseamnă estimările contabile, a caracteristicilor acestora și a provocărilor aferente. În plus, am explicat cum funcționează estimările contabile și de ce joacă un rol atât de important pentru calitatea situațiilor financiare. Acest lucru ne-a permis să înțelegem mai bine impactul și caracterul lor problematic pentru activitatea auditorilor. De asemenea, am propus o discuție pe marginea cadrului teoretic de cercetare dezvoltat de Bonner, (2008) și Bratten et al. (2013) privind factorii care afectează

calitatea judecăților în materie de audit ca: factorii de mediu, factorii legați de activitatea de audit și factorii specifici auditorului. Acest lucru ne-a permis să dezvoltăm o legătură între factorii care afectează judecățile auditorilor și cei care afectează discernământul managementului, așa cum afirmă literatura de specialitate în domeniul managementului. Acesta a fost primul pas pentru a fundamenta interesul nostru pentru subiectivismul managementului în ceea ce privește estimările contabile și riscurile de audit asociate. Introducerea valorii juste, ca una dintre cele mai controversate estimări, a fost un alt pas pentru a o înțelege și pentru a justifica alegerea noastră de a realiza un experiment legat de auditul evaluărilor la valoarea justă în capitolul patru.

Capitolul doi "*Auditul estimărilor contabile și al evaluărilor la valoarea justă. O trecere în revistă a literaturii*" reprezintă contribuția noastră la analiza stadiului actual al cunoașterii privind auditul estimărilor contabile. Am efectuat o trecere în revistă a celor mai relevante articole din WOS, Springer Link și Scopus, în diverse reviste de top din domeniu. Analizarea în timp a publicațiilor legate de tema noastră a relevat o tendință de creștere în ultimii 10 ani, dovedind un interes sporit pentru această temă. În același timp, pe baza cadrului de lucru al lui Bratten et al. (2013) și a discuției din capitolul anterior, am analizat literatura de specialitate, concentrându-ne asupra principalelor subiecte legate de auditul estimărilor contabile, precum: incertitudinea estimării, subiectivismul managementului, scepticismul profesional, utilizarea specialiștilor în evaluare și alte consecințe asupra calității auditului.

Suntem conștienți de faptul că riscurile de audit legate de estimările contabile și de evaluările la valoarea justă reprezintă un subiect restrâns și particular. Acesta este motivul pentru care nu am putut efectua neapărat o analiză a literaturii de specialitate pe tipuri de economii (emergente vs. dezvoltate) sau pe categorii de piețe financiare. Cu toate acestea, am observat că, în general, studiile empirice s-au axat pe date destul de limitate, în special pentru piețele de capital americane. Astfel, am văzut că datele referitoare la piețele emergente pot fi considerate în continuare insuficiente.

Cu toate acestea, concluzia analizei literaturii de specialitate a fost aceea că putem observa eforturile organismelor de reglementare în vederea îmbunătățirii auditului estimărilor contabile și încercarea acestora de a ține pasul cu preocupările cercetătorilor și ale profesioniștilor exprimate prin intermediul activităților de cercetare. În plus, această analiză ne-a arătat legătura foarte strânsă dintre factorii identificați de cercetători ca afectând auditul estimărilor contabile sau prezentând riscuri deosebite. În această ordine de idei, am văzut că incertitudinea este o problemă inerentă estimărilor, creând scenariul perfect pentru denaturare sau distorsionare din partea conducerii. Fără îndoială, acest lucru are un impact asupra misiunii de audit în sine

(competențe și judecăți ale auditorului, muncă suplimentară, folosirea unui specialist extern etc.) și asupra calității auditului (cerințe de ajustare/retratate, calitatea raportării financiare, riscurile de litigiu etc.); ca să nu mai vorbim de consecințele evidente pentru celelalte părți interesate.

Capitolul 3 "*Gradul de convergență între standardele de audit pentru estimări contabile*" examinează nivelul de îmbunătățire și gradul de convergență între ISA 540 și AS 2501, standardele de audit privind estimările contabile și evaluările la valoarea justă. În perioada 2017-2020, atât IAASB, cât și PCAOB și-au coordonat eforturile și au inițiat revizuirea acestor standarde. Imediat după publicarea noilor referențiale actualizate, am fost interesați să vedem cum s-au concretizat eforturile și planurile normalizatorilor în ceea ce privește convergența. Scopul acestui studiu este de a observa atât evoluția ISA 540 față de vechiul standard, cât și o comparație cu modificările propuse de PCAOB în Statele Unite ale Americii.

Motivația din spatele acestei analize este legată în primul rând de actualitatea subiectului. Apoi, am dorit să avem o contribuție la această dezbatere internațională privind auditul estimărilor contabile. Importanța analizei standardelor ISA este justificată de rata mare de adoptare a ISA la nivel global - aproximativ 67% conform ultimelor rapoarte IFAC. Relevanța comparației dintre normele americane și cele internaționale este în concordanță cu efortul PCAOB de a asigura convergența U.S. GAAP cu ISA, conform Consiliului pentru Standarde de Audit (AICPA) și a planului strategic al acestuia (PCAOB; 2019).

Pentru a efectua analiza noastră am folosit trei coeficienți de similaritate (Simple Matching, Rogers & Tanimoto, Sokal & Sneath) și unul pentru disimilaritate (Distanța Euclidiană). Astfel, se pare că organismele de reglementare converg către aceeași abordare specifică a riscurilor de audit. Confirmăm acest lucru prin introducerea complexității și a subiectivismului ca factori de risc inerți specifici estimărilor pentru ambele referențiale și prin accentul pus pe necesitatea de a exercita mai mult scepticism profesional. Această similitudine (ISA540/AS2501) era de așteptat și ar trebui să fie considerată de auditori sau de părțile interesate ca fiind răspunsul organismelor de reglementare pentru creșterea calității auditului, pentru existența unei abordări mai uniforme a riscurilor și, evident, pentru creșterea gradului de convergență între standarde. Cu toate acestea, unele elemente diferențiază cele două standarde, cum ar fi utilizarea unor termeni diferiți pentru sursele externe de informații, pentru persoana care asistă conducerea în realizarea estimărilor contabile sau abordări diferite pentru valoarea justă.

Capitolul patru "*Evaluarea valorii juste și riscul de audit. Dovezi empirice pentru un context emergent*" este motivat de literatura de specialitate insuficientă privind comportamentul auditorilor în legătură cu estimările contabile pentru contexte emergente. Investigăm, prin

intermediul unui experiment, modul în care auditorii percep și se comportă în legătură cu una dintre cele mai importante estimări, și anume valoarea justă. Am discutat despre factorii de influență, cu accent pe furnizorul valorii juste.

Printre întrebările generale din cadrul cercetării noastre, ne-am întrebat de ce estimările sunt asociate cu riscuri și care sunt factorii care determină aceste riscuri sau care implică un risc mai mare pentru auditori. Astfel, în acest capitol ne-am concentrat asupra unora dintre acești factori și asupra unei categorii de estimări (valoarea justă). Unul dintre factorii de influență pe care i-am abordat este furnizorul de valori juste. Am investigat dacă și în ce cazuri utilizarea de către conducere a unui expert extern față de cel intern, scade riscul și efortul auditorilor. Am corelat furnizorul de valori juste cu procesul de estimare a acesteia. Prin urmare, am ales alți doi factori ca variabile: Evaluarea la valoarea justă (conform celor două abordări de evaluare - venit și cost) și prezentarea valorii juste în raportul de evaluare (accentul pe caracteristicile datelor de intrare, sursa acestora și riscul de volatilitate versus accent pe metode, ipoteze și modele utilizate). Prin urmare, prin acest experiment ne-am concentrat asupra acelor factori măsurabili pe care îi considerăm ca având potențialul să îmbunătățească procesul de audit și să minimizeze riscurile de audit aferente.

Am constatat că, în anumite circumstanțe, auditorii se bazează mai mult pe expertiza unui evaluator extern decât pe estimările conducerii. Aceste circumstanțe specifice reprezintă un nivel ridicat a calității controlului intern. Această observație este în concordanță cu studiile anterioare, care au constatat că auditorii consideră că estimarea valorii juste este mai puțin riscantă dacă este generată de o sursă externă. Pe de altă parte, un rezultat care ne-a surprins a fost faptul că abordarea prin venit a părut să necesite mai mult efort de audit decât abordarea prin cost.

Prin urmare, acest capitol contribuie la literatura de specialitate existentă, în primul rând prin extinderea discuției referitoare la efortul de audit asupra estimărilor privind valoarea justă și riscul de estimare pe parcursul întregului proces de evaluare, nu numai în ceea ce privește furnizorul valorii juste. În al doilea rând, am abordat un aspect mai puțin explorat, și anume aspectele legate de estimarea valorii juste pentru activele nefinanciare (accentul fiind pus de obicei pe activele financiare), pentru care procesul de evaluare este și mai dificil, predispus la riscuri de estimare și, de asemenea, la riscuri de audit. Subliniem, de asemenea, înțelegerea incompletă a auditorului care se confruntă cu riscul și complexitatea valorii juste și care confirmă lipsa unei expertize suficiente în ceea ce privește aspectele legate de evaluare, în special în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Rezultatele au arătat că calitatea raportului de

evaluare și a procesului în ceea ce privește descrierea adecvată a datelor de intrare și a metodelor utilizate ar putea minimiza riscul de audit și efortul suplimentar depus de auditor.

Capitolul cinci "*Un model de evaluare a relației dintre oportunistul managementului și reacția auditorului. Constatări empirice pentru un context european*" reprezintă un alt răspuns la întrebările noastre de cercetare legate de factorii de risc de audit în cazul estimărilor contabile și al valorii juste. Unul dintre acești factori este subiectivismul managementului. Astfel, principala noastră preocupare - găsirea indicatorilor pentru distorsiunea managementului în ceea ce privește estimările - este justificată de literatura recentă care susține necesitatea unor astfel de indicatori pentru auditori. Punem accentul pe impactul retratărilor financiare solicitate de auditori drept corecții ale erorilor semnificative legate de valoarea justă și de estimările contabile, în situațiile financiare anterioare. Considerăm că aceste retratări sunt o consecință a unor estimări distorsionate ale conducerii, reprezentând astfel un semnal de alarmă pentru auditori în ceea ce privește riscul de denaturare.

Prin urmare, investigăm legătura dintre estimările contabile (cu riscurile de audit aferente), retratățile financiare și oportunistul conducerii (folosind proxii de gestiune a rezultatului). Analiza noastră este realizată pe un eșantion cu 64 de companii europene, listate la bursa de valori din SUA, în perioada 2000-2017. Utilizând baza de date Audit Analytics, am selectat pentru eșantionul nostru doar acele companii care au avut retratări legate de probleme la nivelul estimărilor contabile și al altor elementelor ce necesită estimare. Am ales companiile europene în primul rând pentru că datele referitoare la retratări sunt limitate pentru Europa. În plus, studiile care stabilesc o legătură între retratățile situațiilor financiare, estimările contabile și gestiunea rezultatului în acest context sunt destul de limitate.

Rezultatele noastre oferă dovezi empirice cu privire la efectul retragerilor asupra practicilor de gestiune a rezultatelor și, prin urmare, asupra calității raportării financiare. Rezultatele modelului nostru au identificat practicile de gestiune a rezultatului pentru un eșantion de companii europene cotate pe piața bursieră din New York. În plus, tratamentele econometrice au evidențiat o corelație negativă între retratățile cerute de auditori pentru probleme legate de estimările contabile și regularizările discreționare. Acest rezultat confirmă faptul că retratățile cerute de auditori într-un an pot diminua comportamentul oportunist al managerilor în perioada următoare. Prin urmare, studiul nostru contribuie la literatura de specialitate existentă privind estimările contabile, riscurile de audit, retratățile și gestiunea rezultatelor, prin furnizarea de rezultate privind reacțiile companiilor la retratățile legate de estimări.

CONCLUZII

Principalele concluzii

Iată-ne la sfârșitul acestei călătorii de cercetare, despre care aș îndrăzni să spun că este de fapt doar începutul explorării acestui subiect pentru noi. Am fost inspirați în demersul nostru de efortul vizibil al celorlalți cercetători din domeniu, atât la nivel teoretic, cât și empiric. Am fost conștienți încă de la început că aportul pe care l-am putea aduce este dedicat unei categorii restrânse de profesioniști în domeniu, dar eforturile globale ale cercetătorilor nu pot decât împreună să adauge o valoare reală științei, care este un progres cumulativ și mai puțin individual.

Pe baza acestor considerente și având în vedere dezbateră continuă legată de caracterul problematic al estimărilor contabile pentru toți actorii implicați, am considerat că multe aspecte trebuie încă elucidate și înțelese mai în profunzime, în special în ceea ce privește auditul estimărilor contabile. Într-adevăr, o înțelegere mai profundă a riscurilor de audit legate de estimări este un subiect de interes nu numai pentru mediul academic, ci și pentru auditori, manageri, investitori, autorități decizionale și de reglementare, precum și pentru alte părți interesate.

Teza noastră explorează riscurile de audit și provocările pentru auditori, în ceea ce privește verificarea estimărilor contabile în general și a evaluărilor la valoare justă în special. Aceasta cuprinde cinci capitole, primul și al doilea capitol introducând estimările contabile și prezentând o analiză a literaturii de specialitate, iar fiecare dintre următoarele trei capitole oferă un eseu empiric, care abordează diferite subiecte identificate anterior.

Primul capitol este conceput pentru a prezenta cititorilor estimările contabile ca un subiect relevant și controversat. Acesta este un capitol pe care l-am considerat important la început, deoarece oferă cititorilor cadrul necesar, astfel încât aceștia să înțeleagă ce sunt estimările contabile, de ce prezintă riscuri și pentru cine. În plus, am dorit să oferim și câteva informații de bază despre una dintre cele mai problematice estimări, și anume valoarea justă, deoarece este un subiect pe care îl vom discuta mai târziu într-unul dintre capitolele viitoare. Pe lângă contextul privind estimările contabile, modul în care acestea funcționează și impactul lor asupra rapoartelor financiare, am adus în acest capitol câteva informații recente privind reglementările referitoare la estimările contabile și la valoarea justă, precum și cele mai recente modificări anunțate și aflate încă în dezbateră. Astfel, încă din primul capitol, al cărui scop a fost de a crea contextul necesar înțelegerii subiectului, am evidențiat provocările legate de estimările contabile,

actualitatea subiectului și efortul comun continuu al autorităților de reglementare, al profesioniștilor și al practicienilor. Cu toții au un interes comun în a aduce noi perspective pentru a atenua provocările legate de estimările contabile și de auditul acestora.

În cel de-al **doilea capitol**, pentru a identifica stadiul actual al cunoștințelor în domeniul auditului estimărilor contabile, am efectuat o analiză cantitativă pe un eșantion de articole pe care le-am studiat ulterior din punct de vedere calitativ. Acest lucru ne-a permis să le grupăm în direcții de cercetare. Aceste direcții de cercetare pe care le-am trasat în jurul articolelor selectate din eșantion sunt cele care au stat la baza studiilor noastre în această teză. Prin urmare, acest al doilea eseu contribuie la literatura de specialitate, prin faptul că pune în evidență factorii cheie care implică un risc pentru auditori atunci când verifică modul în care au fost făcute estimările contabile de către cei responsabili. În primul rând, analiza cantitativă a articolelor selectate în eșantionul nostru a scos în evidență o tendință de creștere manifestată în rândul cercetătorilor, în ceea ce privește interesul pentru acest subiect. În al doilea rând, am observat prin această analiză câteva direcții de cercetare și teme de interes pentru mediul academic și profesional. Incertitudinea și complexitatea estimării, subiectivismul managementului, scepticismul profesional, utilizarea unui specialist extern, implicațiile litigiilor asociate calității auditului, au fost subiecte pe care le-am identificat și discutat în cadrul acestui capitol. Conform cercetărilor anterioare, manipularea câștigurilor (subiectivismul managementului), dificultatea de a testa datele de intrare rezultate din judecăți și ipoteze (relevanța informațiilor pentru valoarea justă) și incertitudinea estimării sunt principalele provocări pentru auditori.

Astfel, am oferit o imagine de ansamblu a percepției actuale asupra auditului estimărilor contabile și a riscurilor aferente. În plus, am pus în legătură factorii care afectează calitatea opiniilor de audit, cum ar fi: factorii de mediu, factorii legați de misiunea de audit în sine și factorii specifici auditorului, deja discutați de Bonner, (2008) și Bratten et al. (2013) și am identificat breșa în care ne-am putea aduce contribuția. Având în vedere riscurile legate de incertitudinea estimărilor, concluzia comună a studiilor pe care le-am discutat a fost necesitatea de a avea mai mulți indicatori pentru subiectivismul managementului. În plus, în încercarea lor de a reduce incertitudinea estimărilor, auditorii solicită ajutorul unor specialiști externi. Acest accent pus pe combaterea incertitudinii estimărilor și a subiectivismului conducerii prin mai mult scepticism profesional, utilizarea de specialiști externi (pentru realizarea sau verificarea estimărilor) și indicatorii privind subiectivismul managementului sunt direcțiile pe care le-am identificat pentru studiile și rezultatele viitoare necesare în acest domeniu.

Scopul celui de-al **treilea capitol** a fost de a determina gradul de convergență între cele două referențiale de audit pentru estimările contabile, cel american - AS 2501 și cel internațional - ISA 540. A fost un studiu pe care l-am realizat imediat după revizuirea inițiată de cele două organisme de reglementare, PCAOB și IAASB. Am constatat, așa cum ne așteptam, un grad mai mare de convergență între cele două referențiale și o îmbunătățire a ISA 540 revizuit în comparație cu vechea versiune. Prin intermediul acestui studiu, am fost interesați de măsura în care organismele de reglementare au abordat problemele identificate anterior de către cercetători și profesioniștii din domeniu. Am identificat și comparat noile abordări ale standardelor revizuite în trei direcții generale: aspecte generale și tratamentul valorii juste, riscurile estimărilor și abordarea riscurilor, utilizarea experților și utilizarea surselor externe de informații. Aceste teme au fost de interes pentru noi, deoarece am dorit să abordăm impactul utilizării unui specialist extern asupra percepției de risc a auditorilor și a indicatorilor privind subiectivismul managementului în cadrul celorlalte două lucrări ale noastre. Rezultatele coeficienților de similitudine și de disimilitudine pe care i-am utilizat au subliniat efortul organismelor de reglementare de a reduce riscul de audit și lupta pe care o duc auditorii atunci când verifică estimările contabile (inclusiv valoarea justă). Am observat că standardele revizuite răspund unor solicitări specifice formulate în cercetările anterioare și îi direcționează pe auditori către estimările cu risc mai mare de denaturare, îndemnându-i să acorde mai multă atenție abordării potențialelor denaturări din partea conducerii. Aceste eforturi și efectele unui grad mai ridicat de convergență reprezintă condiția prealabilă pentru un nivel mai ridicat al calității misiunilor de audit, după cum pretind toți actorii implicați. După cum s-a menționat la începutul acestei teze, organismele de reglementare și de supraveghere monitorizează în mod constant standardele de audit actualizate pentru estimările contabile și implementarea acestora. Recent, IFAC a publicat un instrument de implementare pentru a asista auditorii să pună în aplicare ISA 540 Revizuit (IFAC, 2022), iar PCAOB a inițiat o invitație pentru observații cu privire la impactul inițial al noilor cerințe pentru auditarea estimărilor contabile și utilizarea muncii specialiștilor (PCAOB, 2022). Am concluzionat că efortul constant de supraveghere, îmbunătățire și convergență între standarde, precum și colaborarea strânsă a părților interesate, reprezintă combinația de factori necesară pentru a depăși provocările legate de estimările contabile.

Cel de-al **patrulea capitol** se concentrează asupra factorilor de influență, furnizorul estimării valorii juste și procesul de evaluare efectuat pentru a estima valoarea justă (evaluarea valorii juste și prezentarea valorii juste) în legătură cu posibilitatea ca auditorul să depună eforturi suplimentare pentru a investiga în continuare estimarea valorii juste și riscul de denaturare sesizat. Abordăm o problemă identificată de literatura de specialitate prin descrierea și analiza

statistică a reacției auditorilor în legătură cu procesul de estimare a valorii juste pentru un eșantion de 76 de auditori prin intermediul unui experiment testat anterior pe 160 de studenți. În mod specific, evaluăm dacă alegerile privind furnizorul de estimare a valorii juste și, de asemenea, tipul și conținutul documentelor publicate fie de un evaluator intern, fie de un expert extern, pot reduce sau multiplica efectele incertitudinii, complexității și prejudecății managementului. Aceste aspecte sunt reflectate de nivelul riscului de denaturare pe care participanții îl vor evalua precum și de timpul și efortul suplimentar necesar pentru a investiga evaluarea valorii juste și prezentarea informațiilor aferente.

Rezultatele experimentului au evidențiat, pentru 3 din cele 4 cazuri, preferința pentru un evaluator extern. Se pare că auditorii discern între furnizorii valorii juste doar în cazul aplicării abordării cost în raportul de evaluare, preferând evaluatorul extern celui intern (estimarea managementului). Acest lucru se confirmă în cazul scenariului în care calitatea controlului intern este ridicată. Contrar așteptărilor noastre, testele au arătat că auditorii consideră că ar depune mai mult efort atunci când verifică abordarea venit în locul abordării cost, atunci când valoarea justă este o estimare a conducerii, făcută intern.

Ne-am adus contribuția în acest capitol prin analiza factorilor specifici auditorului direct legați de estimarea valorii juste și care, în opinia noastră, au potențialul de a îmbunătăți calitatea auditului și de a minimiza riscurile specifice, pentru un context emergent. Mai mult, i-am corelat cu alți factori influenți care apar în cercetările recente, precum complexitatea valorii juste, incertitudinea estimării, subiectivismul managementului sau scepticismul profesional. Am abordat înțelegerea incompletă a auditorilor care se confruntă cu riscul de denaturare din partea conducerii și aducem câteva perspective din acest punct de vedere. În al doilea rând, studiul nostru denotă o înțelegere relativ slabă a procesului de evaluare de către auditori și o expertiză insuficientă privind estimarea valorii juste, pentru cazul particular al țărilor în curs de dezvoltare, în conformitate cu rezultatele cercetărilor anterioare

Cel de-al cincilea capitol decurge, de asemenea, în urma concluziilor analizei literaturii de specialitate, care a susținut necesitatea unor indicatori pentru subiectivismul managementului. Suntem interesați de modul în care estimările contabile facilitează comportamentul oportunist și de modul în care auditorii încearcă să atenueze această problemă. Prin urmare, cu modelul pe care l-am propus am dorit să detectăm existența subiectivismului conducerii și dacă reacția auditorilor de a solicita retratări financiare ar putea descuraja tehnicile de gestiune a rezultatului în perioada următoare. Testele econometrice au fost efectuate pe un eșantion de 1152 de observații, pentru 64 de companii europene listate la NYSE.

Contribuim la dezbateră internațională privind gestiunea rezultatelor, având în vedere regularizările discreționare de pe piața de capital din SUA pentru companiile situate în afara SUA. Am observat, de asemenea, o corelație negativă care poate fi tradusă ca o scădere a oportunității conducerii în anul următor solicitării retratărilor financiare. În plus, oferim dovezi suplimentare privind interacțiunea dintre retratări financiare și mărimea companiilor în ceea ce privește regularizările discreționare.

În acest sens, există numeroase implicații ale acestor rezultate pentru principalii actori implicați. Având în vedere corelația negativă dintre retratări și existența tehnicilor de gestiune a rezultatului, putem afirma că societățile cu tendință de manipulare pot fi "îmblânzite" printr-o atenție sporită a auditorilor la estimările contabile și la eventualele retratări care trebuie cerute. Pe lângă auditori și manageri (sau companiile în sine), există și alte părți interesate pentru care aceste rezultate pot fi de interes. Ne referim aici la investitori, care ar putea astfel să acorde mai multă atenție rezultatelor financiare și capacității acestora de a reflecta realitatea nedistorsionată în anii imediat următori retratărilor financiare solicitate de auditori. Suntem conștienți de faptul că rezultatele noastre evidențiază o reducere a comportamentului oportunist (de gestiune a rezultatelor) doar în anii imediat următori retratărilor aferente problemelor de estimare. În orice caz, pentru potențialele oportunități de investiții, cauzele retratărilor reprezintă un semnal de alarmă atât pentru acționarii actuali, cât și pentru cei viitori. În acest context, se așteaptă un efort din partea unui actor important, și anume guvernul, pentru a crea un mediu de afaceri stabil, astfel încât să nu contribuie la un nivel și mai ridicat de denaturare sau manipulare din partea conducerii companiilor, în special în contextul unor estimări contabile care depind atât de mult de factori externi. În mod firesc, prin aceste rezultate, am dorit să atragem, de asemenea, atenția organismelor de reglementare, care au un cuvânt important de spus atunci când vine vorba de estimările contabile.

Această teză a oferit noi dovezi empirice și perspective asupra unei probleme de actualitate, dar în același timp, o problemă dificilă, și anume riscurile de audit legate de estimările contabile și de evaluările la valoarea justă. Având în vedere, însă, că acestea necesită raționamente semnificative într-un mediu în care se exercită presiuni pentru a ține pasul cu vremurile în schimbare, rezultatele nu ar trebui privite ca rezultate definitive, ci mai degrabă ca un efort de a înțelege această problemă din perspectiva auditorilor.

Limitări ale cercetării și perspective de cercetare viitoare

Ca în orice demers științific, există și limitări ale cercetării, de care am fost în permanență conștienți, pe parcursul întregului proces de cercetare..

Cu siguranță, analiza literaturii ar putea fi re-proiectată într-o meta-analiză pentru a evalua mai bine literatura din domeniu și pentru a oferi constatări ușor de cuantificat în ceea ce privește factorii care afectează auditul estimărilor și instrumentele adecvate pentru a face față riscurilor asociate. Această analiză a literaturii de specialitate ar putea fi efectuată și pentru diferite medii, pentru a vedea tipare specifice în ceea ce privește riscurile de audit legate de estimările contabile pentru diferite piețe financiare sau diferite industrii. O altă limitare este legată de subiectivismul care a stat la baza selecției direcțiilor de cercetare rezultate din analiza literaturii pentru cele trei eseuri ale noastre. Desigur, a trebuit să alegem acele direcții de cercetare care puteau fi explorate cu mijloacele și resursele de care dispuneam.

În primul rând, pentru studiul privind gradul de convergență a standardelor de audit, principala limitare identificată este legată de tematicile specifice pe care le-am selectat pentru a compara și evalua evoluția referențială. Prin urmare, ar fi putut fi avută în vedere o examinare și mai cuprinzătoare, care să ia în considerare toate aspectele și tematicile prevăzute în standardele de audit privind estimările contabile.

În al doilea rând, referitor la a doua noastră cercetare empirică, experimentul, care caută răspunsuri pentru riscurile și eforturile auditorilor în raport cu factorii care au potențialul de a îmbunătăți calitatea auditului și de a minimiza riscurile specifice, prima limitare este reprezentată de dimensiunea limitată a eșantionului. Am fost conștienți de faptul că, în cazul experimentului, ar putea fi dificil să adunăm mulți participanți, în special pentru contextele emergente. Ar fi foarte utilă extinderea acestui experiment cu mai mulți participanți pentru a crește relevanța statistică. Apoi, am testat aspecte legate de nivelul 3 în ierarhia valorii juste și poate că delimitarea între cele două abordări de evaluare (venit și cost), a fost mai dificil de observat de către auditori. În cazul unui experiment care să implice mai mulți participanți, ar fi interesant să se ia în considerare și o altă categorie de estimări contabile.

În al treilea rând, pentru ultimul studiu empiric, o limitare importantă este dimensiunea eșantionului, în conformitate cu cerințele modelelor bazate pe regularizările discreționare. Cu toate acestea, am ținut cont de faptul că scopul nostru a fost de a testa modelul în ceea ce privește existența retratărilor financiare, acestea fiind evenimente specifice și destul de rare. În plus, am conceput modelul concentrându-ne doar pe retratările legate de problemele legate de estimările contabile, astfel încât să putem răspunde la întrebarea noastră de cercetare și să ne urmărim

interesele de cercetare. Toate acestea au avut o contribuție importantă la limitarea eșantionului cu care a trebuit să lucrăm. O altă limitare identificată în acest studiu se referă la caracterul exploratoriu al modelului, astfel că este posibil să existe alți factori de influență sau variabile pe care nu le-am inclus sau pe care nu am reușit să le identificăm. De asemenea, am fi putut selecta și alte proxy-uri pentru a detecta existența oportunistului, dar acest lucru poate rămâne o posibilă direcție de cercetare viitoare. De asemenea, luăm în considerare posibilitatea de a aplica în viitor modelul la subeșantioane de țări sau de industrii, dar numai în cazul în care se pot obține date suplimentare pentru a mări eșantionul astfel încât să fie relevant din punct de vedere statistic. Ca direcție viitoare de cercetare, intenționăm să includem și alte măsuri sau caracteristici ale rezultatului financiar, nu doar tehnicile de gestiunea a rezultatului.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Articole și cărți

- Abernathy, J., Hackenbrack, K.E., Joe, J.R., Pevzner, M., and Wu, Y-J. (2015). "Comments of the Auditing Standards Committee of the Auditing Section of the American Accounting Association on PCAOB Staff Consultation Paper", *Auditing accounting estimates and fair value measurements, Current Issues in Auditing*, C1-C11
- Association of Chartered Certified Accountants- ACCA, (2009). Fair Value- An ACCA policy paper, Retrieved March 2021 from: <https://www.accaglobal.com/economy/>
- Association of International Certified Professional Accountants- AICPA, (2019). At a glance. From the Audit & Attest Standards Team; Retrived June 2022 from <https://us.aicpa.org/content/dam/aicpa/research/standards/auditattest/downloadabledocuments/sas-134-at-a-glance.pdf>
- Association of International Certified Professional Accountants- AICPA, (2021). Revenue recognition: 4 top concerns noted by peer reviewers, *Journal of Accountancy*, Retrieved June 2022 from: <https://www.journalofaccountancy.com/issues/2021/nov/revenue-recognition-concerns-peer-reviewers.html>
- Association of International Certified Professional Accountants- AICPA, (2022). 4 key COVID-19 audit risks for 2020 year ends, *Journal of Accountancy*, Retrieved September 2022 from: <https://www.journalofaccountancy.com/issues/2020/aug/key-coronavirus-audit-risks-for-2020-year-ends.html>
- Alexander, D., Bonaci, C. G., & Mustata, R. V. (2012). Fair value measurement in financial reporting. *Procedia Economics and Finance*, 3, pp. 84-90
- Audit Analytics (AA) (2017). Financial restatements, a seventeen year comparison
- Audit Analytics (AA) (2018). Accounting quality+Risk matrix (AQRM). Retrieved from <https://www.auditanalytics.com/doc/aqrmProductManual.pdf>
- Audit Analytics (AA) (2020). An Overview of European Financial Restatements.
- Audit Analytics (AA) (2021). Financial restatements, a twenty-year review
- Barron, O., & Stuerke, P.S. (1998). Dispersion in analysts' earnings forecasts as a measure of uncertainty. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 13(3), pp. 245-270
- Barth M.E. & Clinch G. (1999). Revalued financial, tangible and intangible assets: associations with share prices and non-market-based value estimates. *Journal of Accounting Research*, 36(Suppl. 1998), pp. 199–232
- Barth, M. E., & Landsman, W. R. (2010). How did Financial Reporting Contribute to the Financial Crisis? *European Accounting Review*, 19(3), pp. 399–423
- Bazerman, M. H., & Tenbrunsel, A. E. (2011). *Blind Spots: Why we fail to do what's right and what to do about it*. Princeton, NJ: Princeton University Press
- Beckmann, K. S., Escobari, D. A., & Ngo, T. (2019). The real earnings management of cross-listing firms. *Global Finance Journal*, 41, pp. 128-145
- Bell, T. B., & Griffin, J. B. (2012). Commentary on auditing high-uncertainty fair value estimates. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 31(1), pp. 147-155

- Beneish, M.D., Press, E., & Vargus, M.E. (2012). Insider trading and earnings management in distressed firms. *Contemporary Accounting Research*, 29(1), pp. 191–220.
- Bolivar M.P.R. & Galera A.N. (2012). The role of fair value accounting in promoting government accountability. *ABACUS*, 48(3), pp. 348-386
- Bonaci, C., Matis, D. and Strouhal, J. (2009). Financial reporting paradigms for the financial instruments: empirical study on the Czech and Romanian regulations, *Journal of International Trade Law and Policy*, 7(2), pp. 101-22
- Bonner, S. E. (2008). *Judgment and Decision Making in Accounting*, Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall
- Bratten, B., Gaynor, L.M., McDaniel, L., Montague, N.R. & Sierra, G.E. (2013). The audit of fair values and other estimates: the effects of underlying environmental, task, and auditor specific factors. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 32(1), pp. 7-44
- Brink A.G., Tang F. & Yang L. (2016). The impact of estimate source and social pressure on auditor's fair value estimate choices. *Behavioral Research in Accounting*, 28(2), pp. 29-40
- Brown-Liburd, H., Mason, S., & Shelton, S. (2014). The effect of reliance on third-party specialists under varying levels of internal control effectiveness on the audit of fair value measurements. *Contemporary Accounting Research*, 17(3), pp. 387-428
- Cannon, N. H., & Bedard, J. C. (2017). Auditing challenging fair value measurements: Evidence from the field. *The Accounting Review*, 92(4), pp. 81-114
- Cassell, C., Myers, J., Myers, L., & Seidel, T. (2014). Does auditor tenure impact the effectiveness of auditors' response to fraud risk? Retrieved from <http://bayanbox.ir/view/4954975882569266661/a154-t36sw.pdf>
- Casta, J. F., & Colasse, B. (2001). Le débat autour de l'application du principe de juste valeur en comptabilité: esquisse d'une synthèse. *Juste valeur: enjeux techniques et politiques*, Paris: Economica
- Chan, K., Jegadeesh, N., & Sougiannis, T. (2004). The accrual effect on future earnings. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 22, pp. 97–121
- Chan, K., Chan, L., Jegadeesh, N. & Lakonishok, J. (2006). Earnings quality and stock returns. *Journal of Business*, 79(3), pp. 1041-1082
- Chen, C.-Y., Lin, C.-J., & Lin, Y.-C. (2008). Audit Partner Tenure, Audit Firm Tenure, and Discretionary Accruals: Does Long Auditor Tenure Impair Earnings Quality? *Contemporary Accounting Research*, 25(2), pp. 415–445
- Chen, K. Y., Elder, R. J., Hung, S. (2014). Do post-restatement firms care about financial credibility? Evidence from the pre-and post-sox eras. *Journal of Accounting and Public Policy*, 33, pp. 107-126
- Choi, I. (2001). Unit root tests for panel data. *Journal of International Money and Finance*, 20, pp. 249-227
- Christensen, B. E., Glover, S. M., & Wood, D. A. (2012). Extreme estimation uncertainty in fair value estimates. Implications for audit assurance. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 31(1), pp. 127-146
- Ciurdas, I. (2020). Measurement of Convergence Degree between International and US Auditing Standards for Accounting Estimates, *Audit Financiar*, 18(160), pp. 812-820

- Coffee Jr, J. C. (2005). A theory of corporate scandals: Why the USA and Europe differ. *Oxford review of economic policy*, 21(2), pp. 198-211
- Coppens, L., & Peek, E. (2005). An analysis of earnings management by European private firms. *Journal of international accounting, auditing and taxation*, 14(1), pp. 1-17
- Crossland C, & Hambrick DC. (2007). How national systems differ in their constraints on corporate executives: a study of CEO effects in three countries. *Strategic Management Journal*, Vol 28, No.8, pp. 767–789
- Cunha, P. R., Fernandes, L. B., & Dal Magro, C. B. (2017). Influencia do refazimento das demonstrações contábeis no gerenciamento de resultados das empresas listadas na BM&FBOVESPA. *RACE: Revista de Administração, Contabilidade e Economia*, 16(1), pp. 95-120
- Deaconu A., (2009), *Valoarea justa. Concept contabil*, Bucuresti: Editura Economica
- Deaconu, A., Buiga, A., (2010). Analysis of the convergence degree between the accounting and the valuation standards concerning fair value, *Journal of Property Investment & Finance*, 28(5), pp. 365 – 384
- Deaconu, A., Hategan, C. D., & Ciurdas, I. (2021a). A model to assess the relationship between management opportunism and auditor reaction. Simulation on financial restatements and on a sample of Brazilian companies listed on NYSE. *Revista Brasileira de Gestão de Negócios*, 23(2), pp. 337-352
- Deaconu, A., Ciurdaş, I., & Bonaci, C. (2021b). Challenges Faced By Auditors When Estimating Fair Values. An Experiment in an Emerging Economy. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai*, 66(1), pp. 36-60
- Deaconu, A., Ciurdaş, I., & Bonaci, C. G. (2021c). Fair Value Complexity and the Audit Risk, *Audit Financiar*, 19(161), pp. 191-200
- Dechow, P., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting earnings management. *The Accounting Review*, 70(2), pp. 193-225
- Dechow, P.M., & Dichev, I.D. (2002). The quality of accrual and earnings: The role of accrual estimation errors, *The Accounting Review*, 77, pp. 35-59
- Dechow, P., Ge W., & Schrand, C. (2010). Understanding earnings quality: A review of the proxies, their determinants, and their consequences. *Journal of Accounting and Economics*, 50(2-3), pp. 344-401
- DeFond, M. L. (2010). Earnings quality research: Advances, challenges and future research. *Journal of Accounting and Economics*, 50(2-3), pp. 402-409
- DeFond, M. and J. Zhang. (2014). A review of archival auditing research. *Journal of Accounting and Economics*, 58 (2-3), pp. 275-326
- Deloitte (2010), Springing forward: the eight annual fair value pricing survey, Retrieved May, 2019 from: https://www.mfdf.org/images/DirResPDFs/Fair_Value_Survey.pdf
- Deloitte (2017). PCAOB issues proposals to enhance and strengthen requirements for auditing accounting estimates, including fair value, and to address the auditors’ use of the work of specialists. Retrieved September, 2018 from <https://dart.deloitte.com/USDART/resource/af247b55-5032-11e7-883d-d924efc3f5af>
- Dichev, I. D., & Skinner, D. J. (2002). Large-sample evidence on the debt covenant hypothesis, *Journal of Accounting Research*, 40(4), pp.1091-1123

- Doliya P. & Singh J.P. (2016). An interpretive structural modelling approach to analyze the interaction between factors of the fair value measurement audit process. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 13(2), pp. 37-48
- Eilifsen, A., Hamilton, E. L., & Messier Jr, W. F. (2021). The importance of quantifying uncertainty: Examining the effects of quantitative sensitivity analysis and audit materiality disclosures on investors' judgments and decisions. *Accounting, Organizations and Society*, 90, 101169
- Elshafie, E., & Nyadroh, E. (2014). Are discretionary accruals a good measure of audit quality? *Journal of Management Policy & Practice*, 15(2), pp. 44-59
- Ettredge, M., Scholz, S., Smith, K.O. R., & Sun, L. (2010). How do restatements begin? Evidence of earnings management preceding restated financial reports. *Journal of Business Finance & Accounting*, 37(3-4), pp. 332-355
- Ettredge M.L., Xu Y. & Yi H.S. (2014). Fair value measurement and audit fees: evidence from banking industry. *Auditing: a Journal of Practice and Theory*, 33(3), pp. 33-58
- European Commission, (2018). Request for EFRAG to investigate alternatives to fair values, Retrieved April 2021 from <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2FEC%2520request%252001-06-2018.pdf&AspxAutoDetectCookieSupport=1>
- Filip, A., & Raffournier, B. (2014). Financial crisis and earnings management: The European evidence. *The International Journal of Accounting*, 49(4), pp. 455-478.
- Filip, A., Huang, Z., & Lui, D. (2016). Cross-jurisdictional enforcement difficulty and financial reporting quality. *Annual Congress of the European Accounting Association (EAA)*, Maastricht, Netherlands, 39. Retrieved February 2019 from : <http://eaa2016.eaacongress.org/r/abstracts>
- Filip, A., Hammami, A., Huang, Z., Jeny, A., Magnan, M., & Moldovan, R. (2021). The Value Relevance of Fair Value Levels: Time Trends under IFRS and US GAAP, *Accounting in Europe*, 1-22
- Financial Accounting Standards Board (2018). Accounting Standards Update- Fair Value Measurement (Topic 820), Disclosure Framework—Changes to the Disclosure Requirements for Fair Value Measurement, Retrieved April 2021 from: https://www.fasb.org/jsp/FASB/Document_C/DocumentPage?cid=1176171116516&acceptedDisclaimer=true
- Fontes, A., Rodrigues, L. L., & Craig, R. (2005). Measuring convergence of national accounting standards with international financial reporting standards, *Accounting forum* 29(4), pp. 415-436
- Francis, J. R., & Yu, M. D. (2009). Big 4 office size and audit quality. *The Accounting Review*, 84(5), pp. 1521-1552
- Gaio, C., (2010). The relative importance of firm and country characteristics for earnings quality around the world, *European Accounting Review*, 19(4), pp. 693-738
- Garcia-Blandon, J., Argilés-Bosch, J. M., & Ravenda, D. (2020). Audit firm tenure and audit quality: A cross-European study. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 31(1), pp. 35-64

- Gimbar, C., & Mercer, M. (2021). Do Auditors Accurately Predict Litigation and Reputation Consequences of Inaccurate Accounting Estimates? *Contemporary Accounting Research*, 38(1), pp. 276-301
- Glover, S. M., Taylor, M. H., & Wu, Y. J. (2017). Current practices and challenges in auditing fair value measurements and complex estimates: Implications for auditing standards and the academy. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 36(1), pp. 63-84
- Glover, S. M., Taylor, M. H., Wu, Y. J., & Trotman, K. T. (2019). Mind the gap: Why do experts have differences of opinion regarding the sufficiency of audit evidence supporting complex fair value measurements? *Contemporary Accounting Research*, 36(3), pp. 1417-146
- Goncharov, I., Riedl, E. J., & Sellhorn, T. (2014). Fair value and audit fees. *Review of Accounting Studies*, 19(1), pp. 210-241
- Gore R.A., Herz P.J. (2010). Snowy Ridge Ski Resort: fair value measurement and the impairment of long-term assets, *Issues in Accounting Education*, 25(1), pp. 59-70
- Griffin, J.B., (2014). The effects of uncertainty and disclosure on auditors' fair value materiality decisions. *Journal of Accounting Research*, 52(5), pp. 65-93
- Griffith, E. E. (2015). How do auditors use valuation specialists when auditing fair values. *Unpublished paper, The University of Wisconsin-Madison*
- Griffith, E. E., Hammersley, J. S., & Kadous, K. (2015a). Audits of complex estimates as verification of management numbers: How institutional pressures shape practice. *Contemporary Accounting Research*, 32(3), pp. 833–863
- Griffith, Emily E., Hammersley, Jacqueline S., Kadous, K., & Young, D. (2015b). Auditor mindsets and audits of complex estimates, *Journal of Accounting Research*, 53(1), pp. 49-77
- Griffith, E. E. (2020). Auditors, specialists, and professional jurisdiction in audits of fair values. *Contemporary Accounting Research*, 37(1), pp. 245-276
- Griffith, Emily E., and Hammersley, Jacqueline S. (2021). The Role of Valuation Specialists in Audits of Fair Values and Potential for Change under Amended PCAOB Standards (June 2021). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3933377>
- Hambrick, D. C., Finkelstein, S. (1987). Managerial Discretion: A Bridge between Polar Views of Organizational Outcomes, *Research in Organizational Behavior* Vol.9, pp. 369–406
- Herly, M., Bartholdy, J., & Thinggaard, F. (2020). A re-examination of accruals quality following restatements. *Journal of Business Finance & Accounting*, 47(7-8), pp. 882-909
- International Auditing and Assurance Standards Board- IAASB (2013). Clarified international standards on auditing (ISAs)- findings from the post-implementation review, retrieved December 2019, from <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/Implementation-Review-of-the-Clarified-ISAs.pdf>
- International Auditing and Assurance Standards Board- IAASB (2016). Revision of ISA 540, Retrieved September 2021, from <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IAASB-ISA-540-Project-Proposal.pdf>

- International Auditing and Assurance Standards Board- IAASB (2017). *International Standard on Auditing, Proposed international standard on auditing 540 (Revised)*. Retrieved September, 2018 from: <http://www.ifac.org/system/files/publications/files/Proposed-ISA-540-Revised-Auditing-Accounting-Estimates-and-Related-Disclosures.pdf>
- International Auditing and Assurance Standards Board- IAASB (2018). ISA 540 (Revised), Auditing Accounting Estimates and Related Disclosures, Retrieved June, 2020 from [https://www.ifac.org/system/files/publications/files/ISA-540-Revised-and-Conforming-Amendments .pdf](https://www.ifac.org/system/files/publications/files/ISA-540-Revised-and-Conforming-Amendments.pdf)
- International Auditing and Assurance Standards Board- IAASB (2018b). *International Accounting Standards, 500*. Retrieved August , 2018 from <https://www.iaasb.org/clarity-center/clarified-standards>
- International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) (2018). *International Accounting Standards, 500*. Retrieved August, 2018 from <https://www.iaasb.org/clarity-center/clarified-standards>
- International Auditing and Assurance Standards Board- IAASB (November, 2019). Audit Client Briefing - Considerations for Management When Determining Accounting Estimates and Related Disclosures, <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/ISA-540-Revised-Audit-Client-Briefing-Final-Branding.pdf>
- International Accounting Standards Board- IASB (2011). IFRS 13 Fair Value Measurement, <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-13-fair-value-measurement/#standard>
- International Accounting Standards Board-IASB (2018). *Conceptual framework for financial reporting*. London: IASB
- International Accounting Standards Board- IASB (2018a). IAS 8 — Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors, <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias8>
- International Accounting Standards Board (IASB) (2018b). Post-implementation Review of IFRS 13 Fair Value Measurement, Retrieved January, 2021 from: <https://www.ifrs.org/projects/2018/pir-of-ifrs-13-fair-value-measurement/>
- International Accounting Standards Board- IASB (2021). Definition of Accounting Estimates, Amendments to IAS 8, Retrieved February, 2021 from <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FProject%20Documents%2F337%2FDefinition%20of%20Accounting%20Estimates%20-%20Published%20Amendments%2.pdf&AspxAutoDetectCookieSupport=1>
- International Federation of Accountants (IFAC) (2015). *International Standard on Auditing (ISA) 700 (Revised), Forming an Opinion and Reporting on Financial Statements*. Retrieved March 2019 from: <https://www.ifac.org/publications-resources/international-standard-auditing-isa-700-revised-forming-opinion-and-reporting>
- International Federation of Accounts- IFAC (2019). International standards: 2019 global status report, Retrieved July , 2022 from: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IFAC-International-standards-2019-global-status-report.pdf>

- International Federation of Accounts- IFAC (2022). Auditing accounting estimates: ISA 540 (revised). Implementation tool, Retrieved September, 2022 from: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IFAC-Implementation-Tool-Auditing-Accounting-Estimates-ISA-540.pdf>
- International Forum of Independent Audit Regulators- IFIAR (2016). Report on 2015 survey of inspection findings, Retrieved January, 2021 from: https://www.ifiar.org/activities/annual-inspection-findings-survey/index.php?wpdmdl=2059&ind=0S3Iv7FobA6VHre9nfUDdERympNOZ_VmNSDpVHAST0njxB2tUVC3eV7Hhyzql5NTVG25BTJnXQkGju1jaLmw1_7n3dxtHPTgaS Io2FFAr2DgYKnGwcHYQvxUxeUAR3o&#zoom=100,
- International Forum of Independent Audit Regulators- IFIAR (2017). Survey of Inspection Findings 2016, Retrieved July, 2021 from: <https://www.fsa.go.jp/cpaaob/sonota/kokusai/20170308-1/2016surveyreport.pdf> ,
- International Forum of Independent Audit Regulators- IFIAR (2018). Report on 2017 Survey of Inspection Findings Retrieved July, 2021 from: <https://www.ifiar.org/?wpdmdl=7970>,
- International Forum of Independent Audit Regulators- IFIAR, (2019). Report on 2018 Survey of Inspection Findings, Retrieved July, 2021 from: <https://www.ifiar.org/?wpdmdl=9603>,
- International Forum of Independent Audit Regulators- IFIAR (2021). Survey of Inspection Findings 2020, Retrieved July, 2021 from: <https://www.ifiar.org/?wpdmdl=12436>,
- International Forum of Independent Audit Regulators- IFIAR, (2022). Survey of Inspection Findings 2021, Retrieved September, 2022 from: <https://www.ifiar.org/?wpdmdl=13957>
- International Valuation Standards Council- IVSC (2014). Statement of protocols for co-operation on International Financial Reporting Standards and International Valuation Standards between the International Valuation Standards Council and the IFRS foundation, Retrieved February, 2021 from: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/around-the-world/memoranda/ivsc-protocol.pdf>
- Joe, J.R., Vandervelda, S.D. and Wu, Y. (2017). Use of high quantification evidence in fair value audits: do auditors stay in their comfort zone?, *The Accounting Review*, 92(5), pp. 89-116
- Jones, J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research*, 29, pp. 193–228
- King A.M. (2006). Auditing evaluation reports. *Valuation Strategies*, 9(6), pp. 18-25
- Kothari, S., Sabino, S., & Zach, S. (2005). Implications of survival and data trimming for tests of market efficiency. *Journal of Accounting and Economics*, 39, pp. 129–161
- KMPG (2020). Fair value measurement handbook – IFRS Standards and US GAAP, Retrieved May, 2021 from <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/12/fair-value-ga-202.pdf>
- Van Landuyt, B. W. (2021). Does emphasizing management bias decrease auditors' sensitivity to measurement imprecision? *Accounting, Organizations and Society*, No. 88, 101189

- Larcker, D., & Richardson, S. (2004). Fees paid to audit firms, accrual choices, and corporate governance. *Journal of Accounting Research*, 42(3), pp. 625-658
- Laux, C., & Leuz, C. (2009). Fair value accounting: making sense of the recent debate. *Accounting, Organizations and Society*, 34(6-7), pp. 826-834
- Laux, C., & Leuz, C. (2010). Did fair-value accounting contribute to the financial crisis? *Journal of economic perspectives*, 24(1), pp. 93-118
- Lazzem, S., & Jilani, F. (2018). The impact of leverage on accrual-based earnings management: The case of listed French firms. *Research in International Business and Finance*, 44, pp. 350-358
- Lee, G., & Masulis, R. W. (2009). Seasoned equity offerings: Quality of accounting information and expected flotation costs. *Journal of Financial Economics*, 92, pp. 443-469
- Li, Y, Niu J., Zhang, R., & Largay, J. (2011). Earnings management and the accrual anomaly: Evidence from China. *Journal of International Financial Management and Accounting*, Vol. 22, pp. 205-245
- Lipshitz, R., & Strauss, O. (1997). Coping with uncertainty: A naturalistic decision-making analysis. *Organizational behavior and human decision processes*, 69(2), pp. 149-163.
- Lo, A. K. (2015). Accounting credibility and liquidity constraints: Evidence from reactions of small banks to monetary tightening, *The Accounting Review*, 90(3), pp. 1079-1113
- Loewenstein, G., Cain, D. M & Sah, S. (2011). The Limits of Transparency: Pitfalls and Potential of Disclosing Conflicts of Interest. *American Economic Review*, No. 101 pp. 423-28
- Lugovsky D., Kuter M. (2020). *Accounting Policies, Accounting Estimates and Its Role in the Preparation of Fair Financial Statements in Digital Economy*. In: Antipova T. (eds) *Integrated Science in Digital Age. ICIS 2019. Lecture Notes in Networks and Systems*, vol 78. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-22493-6_15
- Maijoor, S. J., & Vanstraelen, A. (2006). Earnings management within Europe: the effects of member state audit environment, audit firm quality and international capital markets. *Accounting and business research*, 36(1), 33-52
- Marra, A. (2016). The Pros and Cons of Fair Value Accounting in a Globalized Economy. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 31(4), 582-591. doi:10.1177/0148558x16667316
- Martin, R.D., Rich J.S. & Wilks T J. (2006). Auditing fair value measurement: a synthesis of relevant research. *Accounting Horizons*, 20(3), pp. 287-30
- Menelaides S.L., Graham L.E. & Fischbach G. (2003). The auditor's approach to fair value. *Journal of Accountancy*, 195(6), pp. 73-76
- Michas, P. N. (2011). The importance of audit profession development in emerging market countries. *The Accounting Review*, 86(5), pp. 1731-176
- Muller, K.A. & Riedl, E.J. (2002). External monitoring of property appraisal estimates and information asymmetry. *Journal of Accounting Research*, 40(3), pp. 865-881

- Mureșan, D., & Pop Silaghi, M. I. (2014). Empirical evidence on cross-country differences in explaining accruals anomaly. *Romanian Journal of Economics*, 48(2), pp. 121-132
- Myers, J. N., Myers L. A., & Omer, T. C. (2003). Exploring the term of the auditor-client relationship and the quality of earnings: A case for mandatory auditor rotation?. *The Accounting Review*, 78(3), pp. 779-799
- Neter, J., Kutner, M. H., Nachtsheim, C. J., & Wasserman, W. (2004). *Applied linear statistical model- 4th Edition*, New York: McGraw Hill
- Oyewo, B., Emebinah, E., & Savage, R. (2020). Challenges in auditing fair value measurement and accounting estimates: Some evidence from the field. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 18(1), pp. 51-75
- Palmrose, Z.-V., V. J. Richardson, and S. Scholz (2004). Determinants of market reactions to restatement announcements. *Journal of Accounting and Economics*, 37(1), pp. 59-89
- Penman, S. H. (2007). Financial reporting quality: Is fair value a plus or a minus? *Accounting and Business Research Special Issue: International Accounting Policy Forum*, 33(44)
- Power, M. (2010). Fair Value Accounting, Financial Economics, and the Transformation of Reliability, *Accounting and Business Research*, 40 (3)
- Prather-Kinsey, J., & Waller Shelton, S. (2005). IAS versus US GAAP: Assessing the quality of financial reporting in South Africa, The United Kingdom, and the United States, *Advances in International Accounting*, 18, pp. 153-168
- PricewaterhouseCooper (PWC, 2019). Fair value measurements- global guide, Retrieved May, 2021 from: <https://www.pwc.com/us/en/cfodirect/assets/pdf/accounting-guides/fair-value-measurements-global-guide.pdf>
- Public Company Accounting Oversight Board - PCAOB (2011). Assessing and Responding to Risk in the Current Economic Environment, Staff Audit Practice Alert No. 9. December 6, Retrieved April, 2019, from: https://pcaobus.org/Standards/QandA/12-06-2011_SAPA_9.pdf
- Public Company Accounting Oversight Board- PCAOB (2014). *Auditing Accounting Estimates and Fair Value Measurements*, Staff Consultation Paper, Retrieved August 21, 2018 from: http://pcaobus.org/Standards/Pages/SCP_Accounting_Estimates_Fair_Value.aspx
- Public Company Accounting Oversight Board- PCAOB (2015). Staff consultation paper no. 2015-01, The auditor's use of the work of specialists, Retrieved December 2019, from: https://pcaobus.org/Standards/Documents/SCP-2015-01_The_Auditor's_Use_of_the_Work_of_Specialists.pdf
- Public Company Accounting Oversight Board- PCAOB (2016). Staff Inspection Brief, Preview of Observations from 2016, Inspections of Auditors of Issuers, at 7. Section II.C.2, Retrieved June 2020 from: <https://www.ifiar.org/activities/annual-inspectionfindings-survey>
- Public Company Accounting Oversight Board- PCAOB (2017). Staff inspection brief August, Vol. 2017/3, Washington, DC: PCAOB, Retrieved July 2018, from <https://pcaobus.org/Inspections/Documents/inspection-brief-2017-3-issuer-scope.pdf>

- Public Company Accounting Oversight Board- PCAOB (2018). *Amendments to Auditing Standards for Auditor's Use of the Work of Specialists*. PCAOB Release No. 2018-006. Washington, DC: PCAOB, Retrieved May 2021, from: <https://pcaobus.org/oversight/standards/auditing-standards/details/AS1210>
- Public Company Accounting Oversight Board- PCAOB (2019). Potential Approach to Revisions to PCAOB Quality Control Standards, retrieved March 2022, from: <https://pcaobus.org/Rulemaking/Docket046/2019-003-Quality-Control-Concept-Release.pdf>
- Public Company Accounting Oversight Board- PCAOB (2019). Staff Preview of 2018 Inspection Observations, May, Washington, DC: PCAOB , Retrieved July, 2021 , from: https://pcaob-assets.azureedge.net/pcaob-dev/docs/default-source/inspections/documents/staff-preview-2018-inspection-observations.pdf?sfvrsn=b5f8cb09_0
- Public Company Accounting Oversight Board- PCAOB (2022). Request for comment. Post-implementation review. Interim analysis of estimates and specialists audit requirements, April 12, 2022, Retrieved September, 2022 , from: https://pcaob-assets.azureedge.net/pcaob-dev/docs/default-source/economicandriskanalysis/pir/documents/rfc-interim-analysis-estimates-specialists-audit-requirements.pdf?sfvrsn=b6e49df_4
- RSM (2020). US GAAP vs. IFRS: Fair value measurements – RSM guide, Retrieved May, 2021 from: <https://rsmus.com>
- Rajgopal, S., Srinivasan, S., & Zheng, X. (2021). Measuring audit quality. *Review of Accounting Studies*, 26(2), pp. 559-619
- Reynolds, J. K., & Francis, J. R. (2000). Does size matter? The influence of large clients on office-level auditor reporting decisions. *Journal of accounting and economics*, 30(3), pp. 375-400
- Rowe, S. P. (2019). Auditors' comfort with uncertain estimates: More evidence is not always better. *Accounting, Organizations and Society*, 76, pp. 1-11
- Salzsieder L. (2016). Fair value opinion shopping. *Behavioral Research in Accounting*, 28(1), pp. 57-66
- Seidel, T. A., Simon, C. A., & Stephens, N. M. (2020). Management bias across multiple accounting estimates, *Review of Accounting Studies*, 25(1), pp. 1-53
- Sellers RD, Meckfessel MM, Jadallah J, Chaghervand AM (2020). Variability of accounting restatement in audit quality research. *Working paper*, Kent State University 2020, available at SSRN 3216124
- Securities and Exchange Commission- SEC (2011). Disclosure and corporate governance: financial reporting challenges for 2012. Retrieved September 2, 2018 from: https://www.weil.com/~media/files/pdfs/weil_alert_sec_cg_january_12.pdf
- Securities And Exchange Commission- SEC (2019) Public Company Accounting Oversight Board; Order Granting Approval of Auditing Standard 2501, *Auditing Accounting Estimates, Including Fair Value Measurements*, and Related Amendments to PCAOB Auditing Standards (Release No. 34-86269; File No. PCAOB-2019-02),). Retrieved December 2019 from: <https://www.sec.gov/rules/pcaob/2019/34-86269.pdf>

- Sievers, S., & Sofilkanitsch, C. (2018). Financial restatements: Trends, reasons for occurrence, and consequences - a survey of the literature. *Taxation, Accounting, and Finance (TAF Working paper, No. 35)*. Retrieved January 2019 from: [https://wiwi.uni-paderborn.de/fileadmin/cetar/TAF Working Paper Series/TAF WP 035 SieversSofilkanitsch_2018.pdf](https://wiwi.uni-paderborn.de/fileadmin/cetar/TAF_Working_Paper_Series/TAF_WP_035_SieversSofilkanitsch_2018.pdf)
- Smith-Lacroix, J.-H., Durocher, S., & Gendron, Y. (2012). The erosion of jurisdiction: Auditing in a market value accounting regime. *Critical Perspectives on Accounting*, 23(1), pp. 36–53
- Soltani, B. (2014). The anatomy of corporate fraud: A comparative analysis of high profile American and European corporate scandals. *Journal of business ethics*, 120(2), pp. 251-274
- Standarde de Evaluare a Bunurilor [Assets Valuation Standards]- SEV (2018). ANEVAR. Retrieved September 2, 2018 from: http://site2.anevar.ro/sites/default/files/pagefiles/standarde_2018.compressed.pdf
- Stanley, J. D., & DeZoort, F. T. (2007). Audit firm tenure and financial restatements: An analysis of industry specialization and fee effects. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26(2), pp. 131-159
- Staubus, G. J. (2000). *The decision-usefulness theory of accounting: A limited history (New works in accounting history)*. New York: Garland Publishing
- Stuber, S. B., & Hogan, C. E. (2021). Do PCAOB Inspections Improve the Accuracy of Accounting Estimates? *Journal of Accounting Research*, 59(1), pp. 331-370
- Tan, C. E. L., & Young S. M. (2015). An analysis of “little r” restatements. *Accounting Horizons*, 29(3), pp. 667-693, <https://doi.org/1.2308/acch-51104>
- Tsipouridou, M., & Spathis, C. (2014). Audit opinion and earnings management: Evidence from Greece, *Accounting Forum*, 38(1), pp. 38-54
- Vander Bauwhede, H., Willekens, M., & Gaeremynck, A. (2003). Audit firm size, public ownership and firms’ discretionary accruals management. *The International Journal of Accounting*, 38, pp. 1-22
- Velte, P. (2022). The impact of external auditors on firms’ financial restatements: a review of archival studies and implications for future research. *Management Review Quarterly*, pp. 1-27
- Véron, N. (2008). Fair Value Accounting Is the Wrong Scapegoat for This Crisis. *Accounting in Europe*, 5(2), pp. 63– 69
- Walliser, É. (2012a). Etre ou ne pas être juste. *Revue française de comptabilité*, 453, pp.45-47
- Walliser, É. (2012b). Être ou ne pas être juste:(2ème partie) vers de nouvelles perspectives? *Revue française de comptabilité*, 454, pp. 32-34
- Wallison, P. J. (2008). Fair value accounting: A critique, *Financial Services Outlook, American Enterprise Institute for Public Policy Research*, July
- Warfield, T. D., Wild, J. J., & Wild, K. L. (1995). Managerial ownership, accounting choices, and informativeness of earnings. *Journal of accounting and economics*, 20(1), pp. 61-91
- Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1990). Positive accounting theory: A ten year perspective. *Accounting Review*, pp. 131-156

- Wuryani, E. (2012). Company size in response to earnings management and company performance. *Journal of Economics, Business, & Accountancy Ventura*, 15(3), pp. 491-506
- Xie, H. (2001). The mispricing of abnormal accruals. *The Accounting Review*, 76(3), pp. 357-373
- Zack M., McKeen J. & Singh S. (2009). Knowledge management and organizational performance: an exploratory analysis. *Journal of Knowledge Management*, 13(6), pp. 392-409
- Zamri, N., Rahman, R. A., & Isa, N. S. M. (2013). The impact of leverage on real earnings management. *Procedia Economics and Finance*, 7, pp. 86-95
- Zang, A. (2012). Evidence on the trade-off between real activities manipulation and accrual-based earnings management. *The Accounting Review*, 87(2), pp. 675–703

Link-uri

- <https://www.auditanalytics.com/>
- <http://www.scimagojr.com> SCImago, SJR — SCImago Journal & Country Rank [Portal]